

Pniewy_3
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	szamotulski	
Gmina	Pniewy	PN_PN_003
Miejscowość	Pniewy	PN_PN_003

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	16.07.2013	Miejsce wykonania	Hotel w Pniewach
Czas trwania	1 h	Forma i wielkość	Plik MP3; brak informacji.
Przeprowadzający	P.C.	Komentarz	Nagranie uległo uszkodzeniu.

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
PN_PN_003	M	36 l.		Członek Pniewskiej Orkiestry Dętej.

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Brak informacji.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Brak informacji.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	„20 metrów stąd jest taki obelisk, taki kamień ...ponoć miejsce walki Napoleona...ktoś kiedyś doszukał się w jakiejś literaturze, że ponoć Napoleon tu stoczył bitwę, ale nie wiem czy to prawda...” Pytam skąd informator zna te historię? „Ja to wiem z wiecu, który był 5-6 lat temu, kiedy ten obelisk tutaj odsłaniano” – niestety informator nie miał czasu pokazać mi wspomniany obelisk.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	„Prawdopodobnie w XIX w. dylizanssem przez Pniewy przejeżdżał Chopin, Mickiewicz, czy Julian Ursyn Niemcewicz – Pniewy były na szlaku dylizansu, na szlaku poczty konnej z Warszawy do Berlina, są jeszcze charakterystyczne obiekty

		z tym związane...konie na popas, goście na odpoczynek, ponoć słynęliśmy z bardzo dobrej kawy, dlatego się tu zatrzymywali”.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	„Na Andrzejki są imprezy w lokalach, tak, poza tym nic szczególnego się nie dzieje w mieście”.
2.	św. Marcina/11 listopada	„Na 11 listopada była impreza dwa razy w Pniewach ze św. Marcinem na koniu...,ale czy to się będzie regularnie odbywać nie wiadomo”.
3.	Adwent	„No to kościelne święto, to są roraty w kościele”.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	„To dzieciaki w szkole mają organizowane, ale też w przedszkolach. Dzieci z przedszkoli wyjeżdżają do lasu witać Św. Mikołaja. Ostatnio tych Mikołajów było nawet dziesięciu.” Ten zwyczaj informator zna z własnego doświadczenia, jako że ma dziecko w przedszkolu. Pytam, gdzie to się odbywać? „ Na terenie Ośrodka Edukacji Leśnej w Dąbrowie”
5.	Wigilia	„To prywatnie każdy w domu z rodziną, zwyczajnie takie jak wszędzie, dzieli się opłatkiem, składa życzenia, na stole 12 potraw...” Pytam, kiedy szykowana jest choinka? „W wigilię, ale w mieście to już wcześniej choinka stoi, jeszcze w adwencie, jest przed kościołem wspólne zapalenie choinki razem z burmistrzem i proboszczem.”
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	„W drugi dzień świąt Bożego Narodzenia są koncerty kolęd w wykonaniu chóru „Promyki Słoneczne” prowadzonego przez Siostry Urszulanki”.
7.	Sylwester/Nowy Rok	„Jest impreza organizowana przez miasto, na rynku, o godzinie dwudziestej czwartej burmistrz składa wszystkim mieszkańcom życzenia noworoczne”.

8.	Trzech Króli	„Jest w Pniewach orszak Trzech Króli: Kacper, Melchior i Baltazar, wymarsz jest z kościoła za orszakiem idą wierni i dzieciaki z chorągiewkami”.
9.	Kolędnicy	„Chodzą natrętnie, w styczniu musiałem z dziesięć razy do drzwi podejść”; „Przeważnie są to grupy zorganizowane, poprzebierane, ale są też naciągacze”.
10.	MB Gromnicznej	„To do kościoła się idzie z gromnica, typowo kościelne święto”.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	„W karnawale są imprezy w różnych lokalach w mieście, na koniec karnawału jest tzw. Podkoziółek, czyli ostatnia impreza w karnawale, to jest w ostatni wtorek przed środa popielcową”.
12.	Topienie Marzanny	„Jest, ale to w szkole jest organizowane: orszak ze szkoły wychodzi dzieciaków z Marzanną i idą topić. To znaczy ostatnimi czasy pała te kukły na boisku w szkole, bo tak jest ekologiczniej”.
13.	Środa Popielcowa	„To do kościoła się idzie...środa rozpoczyna post”.
14.	Śródpoście	Brak informacji.
15.	Niedziela Palmowa	„Jest procesja na rynku, orszak jak na Trzech Króli...wszyscy wychodzą z palmami i idą za osiołkiem” Pytam, jakie są palmy, jak się je robi, informator odpowiada „ Różne są to palmy różnych wielkości, cała procesja trwa 20-30 minut.” Osła i inne zwierzęta hodują właściciele hotelu „Quartet” w restauracji, którego odbywał się wywiad.
16.	Triduum Paschalne	„To też typowo kościelne święto, nie ma żadnych wyjątkowych zwyczajów z nim związanych”.
17.	Wielkanoc	„Święci się koszyczek i robi to co wszyscy w te święta”.

	(święcenie koszyczka) /Niedziela Wielkanocna	
18.	Poniedziałek Wielkanocny	„W Turowie obchodzą drugi Dzień Wielkiej Nocy hucznie - przebierają się w diabły i chodzą po ulicach”. „Teraz już się tak dużo nie leje wodą...chuliganów raczej nie ma za dużo...kiedyś więcej biegało z wiadrami...kiedyś ludzie mieli większy strach”.
19.	Zielone Świątki	„Kurkowe Bractwo Strzeleckie urządza konkurs w strzelaniu o tytuł króla Kurkowego Bractwa Strzeleckiego.”
20.	Boże Ciało	„Na Boże ciało idzie procesja...dekorowane są całe domy, a nie tylko obrazy czy ikony w oknach”. Pytam, czy jest zwyczaj zabierania gałązek z ołtarzy „Jest taki zwyczaj, jeszcze niektórzy widać, że zabierają gałązki brzozy z ołtarzy”.
21.	św. Jana	W kościele Św. Jana jest uroczysta msza i odpust.
22.	MB Zielnej	„Jest z kolei odpust w Parafii w Psarskie...ludzie chodzą w to święto do kościoła z bukietem ziół, kwiatami...” Pytam, czy młodzi ludzie również, informator odpowiada „tak, młodzi też”.
23.	MB Siewnej	Brak informacji.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	„To tak jak wszędzie chodzi się na groby, pali świeczkę, wiadomo, że wcześniej trzeba te groby przyszykować”.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	„Nie ma już takich przesądów jak kiedyś były, że się wiąże na rączce dziecku wstążeczkę, czy tam nie wolno go wyprowadzać

		z domu przed chrztem...teraz już się robi co komu pasuje”.
2.	Ślub i wesele	<p>„Tak, jak wszędzie, wesela odbywają się w lokalach...są oczepiny i wszystkie te zwyczaje związane z weselem”. Pytam, czy jest zwyczaj zagradzania drogi Parze Młodej? „Jeszcze się spotyka taki zwyczaj, ale to głównie dzieciaki robią żeby jakieś słodczyce dostać”.</p> <p>„Dalej jeszcze jest dom panny młodej przystrajany...”.</p>
3.	Śmierć i pogrzeb	„Nie ma żadnych szczególnych zwyczajów związanych...przyjeżdża firma pogrzebowa, zabiera ciało do kostnicy, tam przygotowują zmarłego na pogrzeb...potem jest chowany na cmentarzu parafialnym”.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		<p>Pniewska Orkiestra Dęta pod tą nazwą zespół funkcjonuje od 2011 roku.</p> <p>Historia: Orkiestra ta powstała na kapitale społecznym istniejącej wcześniej przy OSP orkiestry dętej. Pierwsza orkiestra dęta przy OSP powstała w 1945 roku po II wojnie światowej i działała do 2008 roku. Informator nie chce podać przyczyn rozpadu orkiestry dętej przy OSP w Pniewach. „W 2011 po zmianie władz i burmistrza ...to miała kolosalne znaczenie w tym przypadku ...utworzyliśmy nową orkiestrę dętą”.</p> <p>Okoliczności powstania: „Grupa strażaków dla własnej rozrywki utworzyła w 1945 roku ten zespół. Muzycy wówczas się rekrutowali z czynnych strażaków. Dzisiaj już tylko jeden chłopak jest jeszcze strażakiem. Ja wstąpiłem w 2002 roku do orkiestry dętej przy OSP i tam grałem w niej do 2008 roku aż do rozwiązania, potem skrzyknęło się parę osób i przy przychylności nowych władz lokalnych mogliśmy reaktywować</p>

orkiestrę....teraz właśnie mamy dylemat czy to jest reaktywacja czy już coś nowego...bo orkiestra teraz działa przy centrum kultury a nie przy OSP jak dawniej...ale ponieważ ta orkiestra tutaj działał od 60 lat z tymi samymi instrumentami i praktycznie tymi samymi ludźmi, to my jesteśmy skłonni mówić o reaktywacji...jedynie się zmieniła jednostka przy, której działa”.

Kierownictwo: Informator pełni funkcje kierownicze: „ja jestem kierownikiem orkiestry dętej takim do spraw organizacyjnych...bo kapelmistrzem odpowiedzialnym za sprawy muzyczne, dyrygentem jest ktoś inny...to już jest muzyk, to już jest muzyk po akademii muzycznej saksofonista”. Informator prócz funkcji kierowniczych również gra czynnie w zespole na klarncie.

„Zespół liczy 24 osoby (w tym dwie kobiety) plus 10 uczniów. Instrumenty jakie posiada zespół obejmują: flet, klarnet, dwa saksofony altowe, dwa saksofony tenorowe, 1 saksofon barytonowy, cztery trąbki, trzy tenorhony, trzy tuby, trzy puzony i instrumenty perkusyjne”.

„W zespole obowiązuje strój ciemny do tego żółty krawat, kolorystyka nawiązująca do herbu miasta”.

„Informator podkreśla, że Pniewska Orkiestra Dęta nie jest zespołem folklorystycznym. Zdarza się, że gramy pieśni sakralno-religijne, patriotyczne, ale nie folklorystyczne. Również można powiedzieć, działamy w zakresie szeroko rozumianej kultury, ale nie folkloru”.

„90% naszego repertuaru to utwory rozrywkowe...gramy na Dniach Pniew”

„Z zespołów folklorystycznych to tylko bym wymienił „Chełmianki” z Chełmna one już ze 20 lat istnieją...”

		„Z zespołów są jeszcze „Promyki Słoneczne”, około 100 dzieci, które tworzą chór prowadzony przez Siostry Urszulanki. Na dziś dzień mają już 25 lat istnienia...powstały w 1988 roku na okoliczność sprowadzenia relikwii błogosławionej Urszuli Ledóchowskiej”.
	Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	Brak informacji.
III. Tradycje rękodzielnicze		
	Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	„O kapliczkach, krzyżach to ja nie powiem nic, ale wiem tylko, że były katalogowane chyba te kapliczki...taki projekt był kiedyś”.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	„To tylko w kościołach...tak na mieście to nie”.
4.	Miejsca kultu religijnego	Sanktuarium Św. Urszuli Ledóchowskiej w Pniewach. „Jest to miejsce, gdzie spoczywają relikwie św. Urszuli Ledóchowskiej...całe ciało tam spoczywa...zostało ono przewiezione z Rzymu do Pniew.”
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Niektórzy ludzie pielgrzymują do Sanktuarium Św. Urszuli Ledóchowskiej.

6.	Lokalne odpusty	Na św. Wawrzyńca, na Św. Jana.
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1.	Dożynki	<p>„Dożynki, odbywają się gminne. Odbywają się od kilku lat na terenach wiejskich...jakoś na początku września chyba...Każda wioska jest zobowiązana do przygotować wieniec dożynkowy...starostowie dożynkowi wręczają bochen chleba...jakiś wypożyczony zespół folklorystyczny gra przy tym wszystkim muzykę”.</p> <p>„W zeszłym roku dożynki były min. w Koninie.... W tym roku chyba w Koszanowie będą”.</p> <p>„Ludzie z Pniew uczestniczą, ale w mniejszym stopniu”.</p>
2.	Dni gminy/wsi	<p>„Są organizowane Dni Pniew, ale bardzo nieregularnie. Wychodzi, że raz na 10 lat...w 1977 roku wymyślono Dni Pniewa i miały być organizowane co 2 lata, ale już wtedy nie udało się utrzymać cykliczności tej imprezy”.</p> <p>„Dni Pniew jak są to trwają trzy dni, z tej okazji jest parada konna...jeżdżą jeźdźcy wierzchem i w bryczkach, organizowane są liczne konkursy...w Pniewach każdy kto jest trochę bardziej zamożny to posiada konia...ludzie startują w tych konkursach nie tyle dla samych nagród co dla prestiżu w lokalnej społeczności, są rozpoznawalni potem”.</p> <p>„Tradycji jeździeckich jako takich tutaj w Pniewach nie ma, ale jest rodzina Bogajewiczów, która ma pewne tradycje powroźnicze...to jeszcze z czasów, kiedy Pniewy były kojarzone z dylizansami”.</p>
3.	Lokalne festyny	<p>„15 sierpnia przy okazji odpustu w Psarskie jest festyn organizowany...dużo sołectw robi festyny rodzinne z okazji dnia dziecka, matki, babi, dziadka...”</p>

		<p>W Pniewach jest jeszcze festyn na Św. Wawrzyńca jest też odpust w parafii pod tym wezwaniem. Jest wtedy organizowany festyn nad jeziorem pniewskim ...maja wtedy występy, które śpiewają w zespole przy centrum kultury.</p> <p>W maju teraz był festyn organizowany z okazji wyzwolenia miasta Pniewy (zakończenia II Wojny Światowej). Co prawda wyzwolenie Pniew przez Armię Czerwoną miało miejsce 25 stycznia...,ale ze względu na pogodę festyn jest organizowany w maju.”</p> <p>„W grudniu będzie 95-lecie Powstania Wielkopolskiego”.</p>
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.